

דו"ח מסכם לפעילות קרן שלם בתחום פיתוח מקצועי

של העוסקים בטיפול

באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית

בין השנים 2013-2015

הדו"ח והנתונים נאספו ונערכו על ידי :

- שרון גנות, מנהלת ידע, קרן שלם
- תמנע גבאי מרקביץ, מנהלת תחום פיתוח מקצועי, קרן שלם
- ד"ר עדי לוי ורד, רכזת יח' מכלול – מדידה והערכה, קרן שלם
- מיה סבג, עוזרת מחקר יח' מכלול – מדידה והערכה, קרן שלם

ספטמבר 2017

תוכן עניינים

עמ'		
3	מבוא	1
4	וועדת פיתוח כח אדם	2
5	קהלי היעד לתוכניות הלימוד	3
5	איתור צרכים	4
6	גיבוש תכניות הלימוד	5
7	סוגי תכניות הלימוד	6
12	מוסדות מכשירים	7
14	גלגולה של תכנית לימוד	8
15	מגמות חדשות : קורסי קרן שלם באקדמיה	9
17	נתונים ומספרים	10
18	מאפיינים דמוגרפיים של משתלמים	11

מבוא

**"אם תוכנתיך לשנה אחת- זרע אורז,
אם תוכנתיך לטווח של עשור- שתול עצים
אם תוכנתיך לטווח של מאות שנים- הדרך וחנך אנשים"
(קונפוציוס)**

למתן איכות חיים מיטבית לאנשים עם מש"ה, נדרשים אנשי צוות מיומנים ומוכשרים. סיוע הקרן ועשייתה בתחום פיתוח כוח אדם מאפשרים השלמה למענה כולל לחיים מיטביים, משמעותיים ומלאים לאדם עם מש"ה והסובבים אותו, תוך העצמת הצוותים המטפלים, התמקצעותם ושימורם.

משנת 1996 פועלת בקרן ועדת לפיתוח כוח אדם. ועדה זו, שחבריה מייצגים ונותנים ביטוי לצרכי השטח, לרשויות המקומיות ולמדיניות משרד הרווחה, מנחה ומלווה את עשיית הקרן בתחומים פיתוח כח האדם. כ - 6% מהתקציב השנתי של קרן שלם מוקצה לתחום זה .

תכנית הקורסים וההשתלמויות נבנית בהתאם למדיניות משרד הרווחה ובשיתופו, בכפוף לנושאי הליבה שנקבעו ע"י אגף מש"ה ובשיתוף נציגי הרשויות המקומיות אשר מבטאים את צרכי השטח. מידי שנה נבחן מחדש תמהיל הקורסים וההשתלמויות, ומותאם למגמות חדישות במחקר האקדמי ובשטח.

מטרת דו"ח זה הוא לסכם פעילות הקרן בתחום פיתוח כח האדם בין השנים 2013-2015 ולהציג נתונים שונים כגון : מס' הקורסים שנעשו, מס' המשתתפים, פריסה של הקורסים לפי מחוזות, נושאים, קהלי יעד ועוד.

* חלקים מדו"ח זה נלקחו מתוך [תכנית החומש של קרן שלם](#)

* המונח "תוכניות לימוד" הינו מונח כולל לקורסים, סדנאות, השתלמויות, ימי אוריינטציה וכו'

וועדת פיתוח כח אדם

וועדת פיתוח כח אדם הוקמה בקרן שלם בשנת 1996.

החזון לאורו הוקמה הוועדה הינו כי מתן מענים ופיתוח שירותים לטיפול באדם עם מש"ה בקהילה, חזון זה מחדד-את הצורך בהכשרת עובדים בשירותים הקהילתיים. השקעה בפיתוח המשאב האנושי היא פועל יוצא מהתפיסה, שכוח האדם הוא הגורם המרכזי והמשמעותי ביותר לטיפול באוכלוסיית האנשים בעלי מש"ה. הכשרת העובדים תורמת ומחזקת את יכולתם להעניק טיפול הולם ואיכותי. מתוך ראייה זו הושקע בשנים האחרונות מאמץ לפתח את נושא כח-האדם המקצועי בכל המסגרות, התוכניות והרמות השונות.

חברי הועדה:

- **יויאן אזרן** – יו"ר הועדה, חברת הנהלת הקרן, מנהלת השירות לאדם עם מש"ה בקהילה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה והש"ח.
- **נילי בן דור**- מפקחת ארצית לידע תורה והדרכה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.
- **אריה שמש** – מפקח ארצי גיל הרך ואומנה, השירות לאדם עם מש"ה בקהילה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה והש"ח.
- **ענת שפרלינג** – מפקחת מחוז צפון, השירות לאדם עם מש"ה בקהילה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה.
- **רבקה שטאובר** - מנהלת מחלקת השיקום, המחלקה לשירותים חברתיים, עיריית רחובות.
- **סוזן אגבריה** – רכזת תחום מש"ה, המחלקה לשירותים חברתיים, עיריית אום-אל-פאחם.
- **שושי מירז**- רכזת תחום מש"ה, המחלקה לשרותים חברתיים, עיריית חולון.
- **ריבה מוסקל**- מנכ"ל קרן שלם.
- **תמנע גבאי מרקביץ** – מנהלת תחום פיתוח כוח אדם והסברה בקרן שלם ורכזת הוועדה.

הוועדה מתכנסת כשלוש פעמים במהלך שנת לימודים.

היא הגוף האחראי לבניית מתווה נושאי הליבה, אישור והוצאה לפועל של תוכניות הלימוד בתחום הטיפול באדם עם מש"ה בקהילה, המתבצעות במימון קרן שלם.

קהלי היעד לתוכניות הלימוד

- קרן שלם רואה בכל הסובבים את האדם עם המוגבלות השכלית כשותפים ותורמים לאיכות חייו וכקהלי יעד להכשרה, למידה והתמקצעות, למעט הורים ובני משפחה.
- הצורך בהשקעה בפעולות הכשרה מתחזק, בין השאר, מהעובדה כי הרוב המכריע של העובדים בתחום הטיפול באדם עם מש"ה בקהילה, מגיע לתפקיד ללא התמחות או הכשרה ייעודית לתחום.
- להלן רשימת קהלי היעד לתוכניות הלימוד השונות:
- עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
 - מנהלי ורכזי מסגרות
 - מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
 - עובדי הזנה, ניקיון ותחזוקה
 - מתנדבים

איתור צרכים

התפיסה המובילה את וועדת פיתוח כח אדם הינה כי תכניות לימוד שיענו לצרכים ממוקדים ורלבנטיים מבחינת צרכי ההכשרה, תהינה מבוקשות על-ידי המעסיקים הישירים ויזכו לשיעור השתתפות גבוה מצד העובדים. מהלכי איתור הצרכים של קרן שלם נעשים באמצעות מתודולוגיה משתפת דרגים שונים של בעלי תפקידים בתהליך איתור צרכי ההכשרה. זאת במטרה לגוון את נקודות המבט על צרכי ההכשרה ולהגיע להסכמה רחבה, ככל שניתן לגביהם.

בכל שנה נעשה תהליך של איתור צרכים מובנה הנעשה בשתי גישות: Top-Down ו- Down-Top.

בגישת ה-Down-Top

נעשים מפגשי איתור צרכים בשיתוף עם המפקחים המחוזיים ברמת מחוז, מקבץ רשויות או במקרים מסוימים ברמת רשות מקומית אחת. למפגשים אלה מוזמנים רכזי תחום מש"ה מהרשויות, נציגי מטה של ארגונים המפעילים, שירותים לאנשים עם מש"ה וכן מנהלי מסגרות. מטרת המפגשים למפות את כל צרכי ההדרכה וההעשרה הרלבנטיים לשנת הלימודים הבאה ולסמן שניים – שלושה קורסים שיש להם היתכנות לפתיחה.

בנוסף, נשלח בכל שנה לכל הרשויות המקומיות, לכל הארגונים המפעילים ולכל מנהלי המסגרות קול

קורא לאיתור ומיפוי צרכים. דוגמא לקול קורא ניתן לראות [בקישור המצורף](#).

בגישת ה- Top-Down

מפקחים ארציים המעוניינים לקדם נושא מסוים יכולים להפנות בקשה למנהלת התחום בקרן. ברוב המקרים יערך סקר קצר בקרב קהלי היעד, לבחינת היתכנות פתיחת תוכנית בנושא. במקרים מיוחדים וועדת פיתוח כח אדם של הקרן מזהה נושא ליבה אותו היא מעוניינת לקדם.

גיבוש תכניות הלימוד

תוכנית לימוד הינה מפרט המעצב את קשרי הגומלין בין הלומדים, תכני הלימוד ודרכי ההוראה-למידה. מפרט זה כולל מספר מרכיבים כדלקמן:

- הגדרה של אוכלוסיית היעד ומאפייניה
- מטרת התכנית, יעדיה ותוצריה הלימודיים
- פירוט תכנים הרלוונטיים להשגת התוצרים
- תיאור דרכי ההוראה והלמידה
- היקף שעות הלימוד לכל יחידת תוכן
- דרכי הערכה של התכנית

בניית תוכנית הלימוד נעשית באמצעות כינוס של מומחי תוכן ואנשי מקצוע בתחום, בשיתוף מוביל רלבנטי לתחום מטעם האגף לטיפול באדם עם מש"ה במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

סוגי תכניות לימוד ונושאייהן

ככלל, מטרתן של כל תכניות הלימוד של קרן שלם היא ליצור תשתית של ידע וכלים בתחום הטיפול באדם עם מש"ה בקרב עובדים בעלי תפקידים זהים תוך כדי מילוי התפקיד. מערך התוכניות של קרן שלם כולל שלושה סוגי תוכניות:

- א. תכניות בסיסיות
מטרתן להקנות אוריינטציה ראשונית בתחומים בסיסיים הקשורים למתן שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית.
- ב. תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי
מטרתן לתת מענה לבעלי תפקידים שונים במסגרת הצרכים הנדרשים מהם למילוי תפקידם.
- ג. תכניות הרחבה והתמחות
מטרתן להרחיב, להעשיר ולאפשר התמקצעות בנושאים שונים על פי הצרכים העולים מאנשי המקצוע וכן בהתאמה להתפתחות הידע בתחום באקדמיה ובעיסוק הפרקטי בשטח.

להלן פירוט הסוגים והנושאים של התכניות השונות

מס'	סוג התוכנית	פירוט התוכנית/קורס/השתלמות	קהלי יעד אפשריים
1.	תכניות בסיסיות	הכרות עם עולם המש"ה	עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים מנהלי ורכזי מסגרות מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר עובדי הזנה, ניקיון ותחזוקה מתנדבים
2.		הכרות עם התפתחות חברתית מינית של האדם עם מש"ה	מנהלי ורכזי מסגרות מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
3.		סוגיות בטיפול והדרכה במסגרות היום בקהילה	עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים מנהלי ורכזי מסגרות מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
4.		הטיפול הישיר באדם הסיעודי עם מש"ה	מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
5.		הטיפול הישיר באדם המזדקן עם מש"ה	מנהלי ורכזי מסגרות מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
6.	תכניות לימוד והכשרה לקהלי יעד ספציפי	מיומנויות ניהול למנהלי מרכזי רש"ת	מנהלי ורכזי מסגרות
7.		קורס מנהלי מרכזי יום טיפולים סיעודיים לגילאי +21	מנהלי ורכזי מסגרות
8.		רכזי יום שהות ארוך	מנהלי ורכזי מסגרות
9.		רכזי מועדונים חברתיים	מנהלי ורכזי מסגרות
10.		רכזי תעסוקה נתמכת	מנהלי ורכזי מסגרות
11.		רכזי סביבה תומכת	מנהלי ורכזי מסגרות
12.		מדריכי סביבה תומכת	מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
13.		ניהול וריכוז מתנדבים	מנהלי ורכזי מסגרות
14.		מדריכי מע"ש תעשייתי	מנהלי ורכזי מסגרות
15.		סייעות מעונות יום שיקומיים	מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
16.		מיומנויות ניהול למנהלי מרכזי שירות משלים למשפחה	מנהלי ורכזי מסגרות
17.	תכניות הרחבה והתמחות	העשרה בפעולה בתחומי עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים מנהלי ורכזי מסגרות מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר	

מס'	סוג התוכנית	פירוט התוכנית/קורס/השתלמות	קהלי יעד אפשריים
18.		תהליכי תקשורת ותקשורת תומכת וחליפית	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
19.		התמודדות עם התנהגות מאתגרת	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
20.		גישות בהפעלת חדר סנוזלן	• מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
21.		בישול ככלי מסייע בטיפול	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
22.		גיבון ככלי מסייע בטיפול	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
23.		שילוב אמנויות בעבודת המדריך	• מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
24.		עבודת המדריך המאפשר במסגרות היום	• מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
25.		התערבות מכילה	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
26.		סגור וייצוג עצמי	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
27.		תראו אותי!, סדנא להגברת המודעות ושיפור ההופעה החיצונית	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
28.		ניתוח יישומי של התנהגות	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות
29.		הדרכת הורים	• עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
30.		התערבות במשפחות לילדים עם מש"ה בגיל הרך	• עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
31.		התערבות במשפחות למתבגרים עם מש"ה	• עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
32.		פרנטיים לחינוך חברתי מיני	• עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
33.		ניהול אבטחת איכות השירות (ISO) במסגרות היום	• מנהלי ורכזי מסגרות
34.		סוגיות בתזונה במסגרות היום	• עובדי הזנה, ניקיון ותחזוקה
35.		הכשרת פקידי סעד (באמצעות	• עובדים סוציאליים ברשויות המקומיות

מס'	סוג התוכנית	פירוט התוכנית/קורס/השתלמות	קהלי יעד אפשריים
		בה"ס המרכזי לעו"ס)	
36.		טכנולוגיות חכמות ככלי מסייע בטיפול	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר
37.		התמודדות עם אבדן ושכול	• עובדים סוציאליים ברשויות ובארגונים המפעילים
38.		משפחתו של האדם עם המש"ה	• עובדים סוציאליים בארגונים המפעילים • מנהלי ורכזי מסגרות • מדריכים ומטפלים בטיפול ישיר

רשימת קורסים שבוצעו בין השנים 2013-2015

מס'	סוג תוכנית הלימוד	שם תוכנית הלימוד	מס' קורסים שבוצעו	הערות
1	תכנית בסיס	היכרות עם עולם המוגבלות השכלית	14	כולל תנועות נוער
.2	תכנית בסיס	הטיפול באדם הסיעודי/טיפולי	2	
.3	תכנית בסיס	הטיפול באדם המזדקן	3	
.4	תכנית בסיס	התפתחות מינית חברתית	3	
.5	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	ניהול והפעלת מתנדבים	2	
.6	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	רכזי ומדריכי מועדונים חברתיים	2	
.7	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	רכזי ומדריכי תעסוקה נתמכת	3	וועיקים וחדשים, כולל מפגשים מקצועיים
.8	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	מנהלי מע"שים	3	וועיקים וחדשים, כולל מפגשים מקצועיים
.9	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	תעשידע	3	
.10	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	רכזי ומדריכי סביבה תומכת	3	וועיקים וחדשים, כולל מפגשים מקצועיים
.11	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	מנהלי מרכזי יום	1	
.12	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	רכזי ומדריכי יום שהות ארוך	2	
.13	תכניות הרחבה והתמחות	גישות להפעלת סנוזלן	1	
.14	תכניות הרחבה והתמחות	שילוב אמנויות בעבודת המדריך	2	
.15	תכניות הרחבה והתמחות	תקשורת חלופית תומכת	3	

מס'	סוג תוכנית הלימוד	שם תוכנית הלימוד	מס' קורסים שבוצעו	הערות
.16	תכניות הרחבה והתמחות	התערבות מכילה	30	
.17	תכניות הרחבה והתמחות	סינגור עצמי	13	
.18	תכניות הרחבה והתמחות	סוגיות בנושא תזונה למדריכים	1	
.19	תכניות הרחבה והתמחות	פנאי לאנשים עם מש"ה	7	
.20	תכניות הרחבה והתמחות	טכנולוגיות חכמות בטיפול ישיר באנשים עם מש"ה	2	
.21	תכניות הרחבה והתמחות	משפחתו של האדם עם מש"ה	1	
.22	תכניות הרחבה והתמחות	מיומנויות בהדרכת הורים	1	
.23	תכניות הרחבה והתמחות	רפרנטים לחינוך מיני חברתי של אנשים עם מש"ה	1	
.24	תכניות הרחבה והתמחות	התמודדות עם אבדן ושכול	1	
.25	תכניות הרחבה והתמחות	הכשרת פקידי סעד	1	
.26	תכניות הרחבה והתמחות	התערבות במשפחות לילדים עם מש"ה	2	
		סה"כ	107	

לעיון בתכנים של תכניות לימוד שבוצעו בשנים האחרונות [לחץ כאן](#).

מוסדות מכשירים

היקפה של אוכלוסיית העובדים המטפלים באדם עם מוגבלות שכלית בקהילה, ההטרונגויות הרבה (אישית ומקצועית-תפקידית) הקיימת ביניהם, פיזורם הגאוגרפי בכל הארץ ומגוון צרכי ההכשרה של קבוצות עובדים ובעלי תפקידים, מחדדות את הצורך לבזר את ביצוע תוכניות הלימוד במסגרות הכשרה שונות.

התפיסה המובילה את וועדת פיתוח כח אדם הינה הפעלה של תכניות לימוד באמצעות מגוון מוסדות מכשירים. לדגם הפעלה זה מגוון יתרונות, כגון: נגישות ללומדים, פוטנציאל התמחות בתוכניות לימוד ייחודיות לקבוצות עובדים שונות, הגברת התחרותיות במובנים של חדשנות לימודית וגמישות תקציבית, פריסה גיאוגרפית וגמישות. חסרון מרכזי של דגם זה נעוץ במורכבות הארגון והפיקוח הנדרשת לגביו.

תכניות הלימוד אמורות להתבצע באמצעות מוסדות מכשירים המסוגלים להפעיל בעלויות סבירות כוח-אדם המומחה הן בתכנים והן בדרכי הוראתם (דידקטיקה) ומצוידים במשאבים ראויים (כיתות לימוד, עזרי הוראה, ספריה/מרכז פדגוגי, ציוד להדפסה ולשכפול, ציוד ומקום להגשת כיבוד קל) הנחוצים ללמידה.

משאבים חשובים לא פחות הם המוניטין והיוקרה של גופי ההכשרה, והערך המוסף, המקצועי, שהם יכולים לתרום לתוכנית, על בסיס התמחותם וניסיונם. חשיבות נוספת היא בהיותם ממותגים כמוסדות הכשרה יוקרתיים ובכך הם מגבירים את היכולת לגייס השתתפות עובדים בתוכניות הכשרה ספציפיות. וועדת פיתוח כ"א רואה בגורמים המכשירים שותפים לפיתוחו של מערך ההדרכה של קרן שלם.

לוועדת פיתוח כח אדם מספר קריטריונים באמצעותם היא מעריכה התאמה ואיכות של מוסד מכשיר לביצוע תכניות הלימוד :

- אישור כי המוסד מוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה
- אישור כי המוסד מוכר לצורך מתן גמול השתלמות
- ניסיון בהפעלת תכניות לימוד דומות, בדגש על תכניות בתחום הצרכים מיוחדים (מסלולים אקדמאיים ומסלולים ללימודי תעודה והעשרה).
- סגלי הוראה הבקיאיים בהוראת תכנים הקשורים לטיפול באדם עם מוגבלות בכלל ומוגבלות שכלית בפרט.
- הכרות ונגישות לחומרים מקצועיים עדכניים כגון מחקרים ותוכניות מהארץ ומהעולם
- כיתות לימוד מרווחות, מאווררות ומצוידות בעזרי הוראה;
- שירותי-סמך כמו: ספריה מקצועית זמינה, הדפסה ושכפול, פינת ישיבה עם שתיה קרה/חמה;
- נגישות ללומדים מבחינת מרחק, תחבורה ציבורית וחניה לרכב פרטי;

- יכולת לגמישות ארגונית ומתן מענה מחוץ למוסד הפיזי ובפריסה ארצית.
 - בעלי יכולת להיענות למגוון צרכים תוך קשר אותנטי אל השטח
 - עלויות ביצוע סבירות;
 - שקיפות ביצועית הניתנת לפיקוח, בקרה והערכה חיצוניים;
 - יכולת דיווח מוכחת המספקת נתונים שוטפים ועדכניים על הלומדים והישגיהם;
 - אטרקטיביות ללומדים ולמעסיקים;
- ** במקרים מיוחדים בלבד מכירה הוועדה גם באיש מקצוע פרטי כגורם מכשיר.**

רשימת מוסדות מכשירים להפעלת תכניות הלימוד בין השנים 2013-2015

מס' תוכניות	שם מוסד מכשיר	מס'
16	מכון טראמפ	.1
18	מכון מגיד	.2
3	אשל, ג'וינט ישראל	.3
2	מיד"א, ג'וינט ישראל	.4
3	מכון שיפור	.5
1	מ"טי נתניה	.6
1	אונ' בר אילן, בה"ס ללימודי המשך עו"ס	.7
30	ארגון התערבות מכילה	.8
13	סינגור עצמי - יועצת מומחית עפרה ברגר	.9
3	מכללת דוד ילין, בה"ס ללימודי המשך	.10
5	בה"ס המרכזי לעו"ס, משרד הרווחה	.11
1	מכללת אקאסמי	.12
8	תנועות נוער	.13
3	תעשידע	.14

גלגולה של תכנית לימוד

מפגש איתור צרכים - מתודולוגיה משתפת דרגים שונים של בעלי תפקידים :
מפקח מחוזי/ארצי, רשויות, מנהלת התחום בקרן שלם, מנהלי ועובדי מסגרות.

בחירה של 2-3 תכניות לימוד שיש בהן צורך

מיפוי פוטנציאלי של משתתפים לתוכניות הלימוד שנבחרו.
נעשה על ידי מנהלי המסגרות והמעסיקים הישירים בליווי הרשות והפיקוח.

הגשת בקשה לתוכנית לימוד שאותרו עבורה מספר מתאים של משתתפים
מלווה במיפוי וחתומה על ידי המפקח הרלבנטי למנהלת התחום בקרן שלם עד לתאריך ייעודי

דיון בוועדת פיתוח כח אדם של קרן שלם – אישור הבקשה

פרסום "קול קורא להגשת הצעות לביצוע תכנית הלימוד" המופץ למוסדות המכשירים

דיון בוועדת פיתוח כח אדם של קרן שלם - בחירת המוסד המכשיר

הקמת וועדת היגוי מלווה לתכנית הלימוד הכולל נציגי : פיקוח, רשות, ארגונים מפעילים, נציגי
המוסד המכשיר ונציגי קרן שלם.
במסגרת הוועדה : דיון והתאמת תכני הלימוד, קביעת מועדים ומיקום.

גיוס ורישום משתתפים לתוכנית הלימוד.
באחריות מנהלי המסגרות בליווי הרשויות והפיקוח.

מפגש פתיחה
על פי רוב פתיחה חגיגית אליה מגיעים נציגי וועדת ההיגוי לברך

ליווי תוכנית הלימוד במהלך ביצועה על ידי וועדת ההיגוי
מתן מענה לסוגיות ודילמות העולות במהלכה.

מפגש סיום
מפגש חגיגי ובו משוב וסיכום של משתתפי התכנית עם חברי וועדת ההיגוי

מגמות חדשות : קורסי קרן שלם באקדמיה

קרן שלם, שואפת ופועלת לשיפור מתמיד באיכות חייהם של אנשים עם מש"ה, ומקדמת את המודעות לאוכלוסייה זו בקרב כלל החברה הישראלית.

אופייה והתנהלותה העתידית של החברה בישראל תלויים בדור העתיד של אנשי המקצוע בתחומי האקדמיה השונים, אשר ישימו על סדר היום שלהם את ההיכרות והחשיפה לאנשים עם מוגבלויות שונות, ביניהן מוגבלות שכלית התפתחותית ובכלל זה לימוד אורח חייהם, איכותם, כישרונותיהם ויכולותיהם בכל תחומי החיים.

העולם האקדמי הינו אחד השדות המשמעותיים בהם מוכשרים אנשי המקצוע, הטיפול, הממשל- קובעי המדיניות של המחר בכל תחום ועניין.

בהתאם לתפיסת עולם זו, ובנוסף להשקעת הקרן בתכניות לימוד לעובדים בטיפול ישיר עם אנשים עם מוגבלות שכלית, תומכת קרן שלם בשנים האחרונות במימון קורסים באקדמיה. מטרתם של קורסים אלה לחשוף את הלומדים לתחום המוגבלות השכלית – האדם ומשפחתו במגוון תחומי דעת באוניברסיטאות ובמכללות, בפקולטות ובמחלקות השונות.

החל משנת 2014 ועדת פיתוח כ"א של קרן שלם מזמינה מוסדות אקדמיים להגיש הצעות לתמיכת הקרן בתוכניות / קורסים ייחודיים וחדשניים, אשר יחשפו את הלומדים באקדמיה במגוון הפקולטות והמחלקות השונות, לתחום המוגבלות השכלית התפתחותית (האדם ומשפחתו).

וועדת פיתוח כח אדם של קרן שלם שותפה בפיתוח הקורסים ובמימנם.

במהלך השנים 2014-2015 נערכו מגוון קורסים במספר מוסדות אקדמיים.

קורסי קרן שלם באקדמיה בין השנים 2014-2015

מס' קורסים	רכז אקדמי	שם הקורס	שם המחלקה/פקולטה	שם המוסד האקדמי	מס'
2	ד"ר טלי סיני	תזונת האדם עם הצרכים המיוחדים	בית הספר למדעי התזונה, הפקולטה לחקלאות ברחובות	האוניברסיטה העברית	.1
2	ד"ר כרמית נעה שפיגלמן	אבחנה כפולה: אנשים המתמודדים עם מוגבלות שכלית והפרעה נפשית	החוג לבריאות נפש קהילתית	אוניברסיטת חיפה בשיתוף בית איזי שפירא	.2
2	ד"ר טולה עמיר, ד"ר טליה מרגלית	קליניקה לאדריכלות - חקר והערכת פתרונות אדריכלים	ביה"ס לאדריכלות ע"ש עזריאלי	אוניברסיטת תל אביב	.3
1	פרופ' מאיר לוטן	הטיפול באדם עם מש"ה	הפקולטה למדעי הבריאות	אוניברסיטת אריאל	.4
1	ד"ר רינת פניגר שאל	האדם עם המש"ה במעגל החיים	הפקולטה לרווחה ובריאות	אוניברסיטת חיפה	.5
1	דר' יעקב טויטו דר' יצחק יוגב	סינור עצמי	המגמה לחינוך	מכללת גבעת וושינגטון	.6

לעיון [בקול קורא להגשת הצעות](#) לקרן שלם לתמיכה בקורסים באקדמיה לשנת 2014-2015

תחום פיתוח כח אדם בין השנים 2013-2015 נתונים ומספרים

מספר קורסים, משתתפים, שעות לימוד

מס' שעות לימוד	מס' משתתפים	מס' קורסים	שנה	מס'
2,220	750	35	2013	1
2,242	780	40	2014	2
2,220	980	42	2015	3
6,682	2,510	117	סה"כ	

- מס' המשתתפים לא כולל את משתתפי ההכשרות בתנועות הנוער
- מס' שעות הלימוד לא כוללת שעות קורס הכשרה לתפקיד פקיד סעד בשנת 2015

פילוח על פי אוכלוסיית משתתפים

מס'	נושאים	מס' קורסים	באחוזים
1	עו"סים	6	5
2	רכזים ומנהלים	15	13
3	מדריכים ומטפלים	75	64
4	מתנדבים ובני נוער	12	10
5	סטודנטים באקדמיה	9	8
סה"כ		117	100

פילוח על פי סוג תוכנית לימוד

מס'	נושאים	מס' קורסים	באחוזים
1	תכניות לימוד בנושאי בסיס	22	19
2	תכניות לימוד והכשרה לקהל יעד ספציפי	19	17
3	תכניות לימוד להרחבה והתמחות	66	56
5	תכניות לימוד באקדמיה	9	8
		117	100

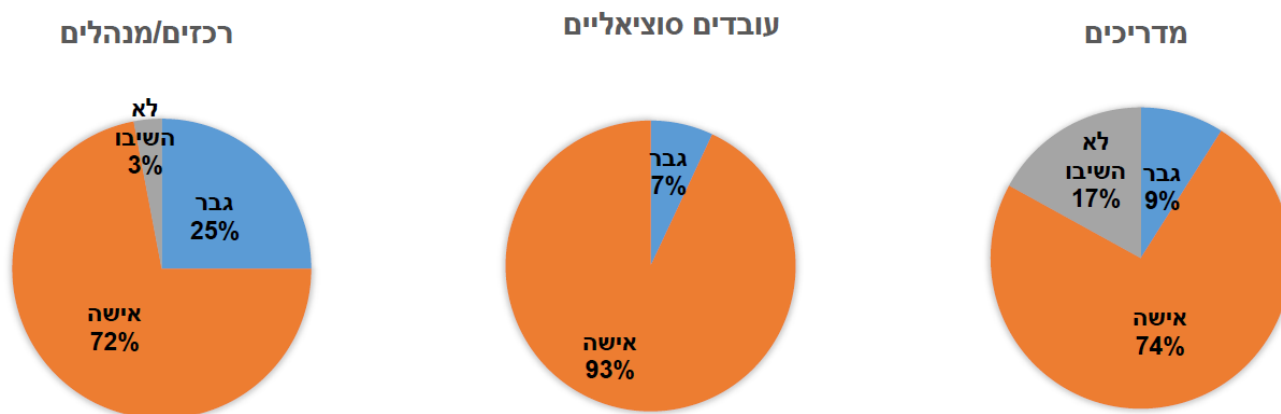
פילוח על פי מחוזות

מס'	נושאים	מס' קורסים	באחוזים
1	צפון	22	19
2	דרום	16	14
3	מרכז	22	19
4	שפלה וירושלים	20	17
5	ארצי	37	32
סה"כ		117	100

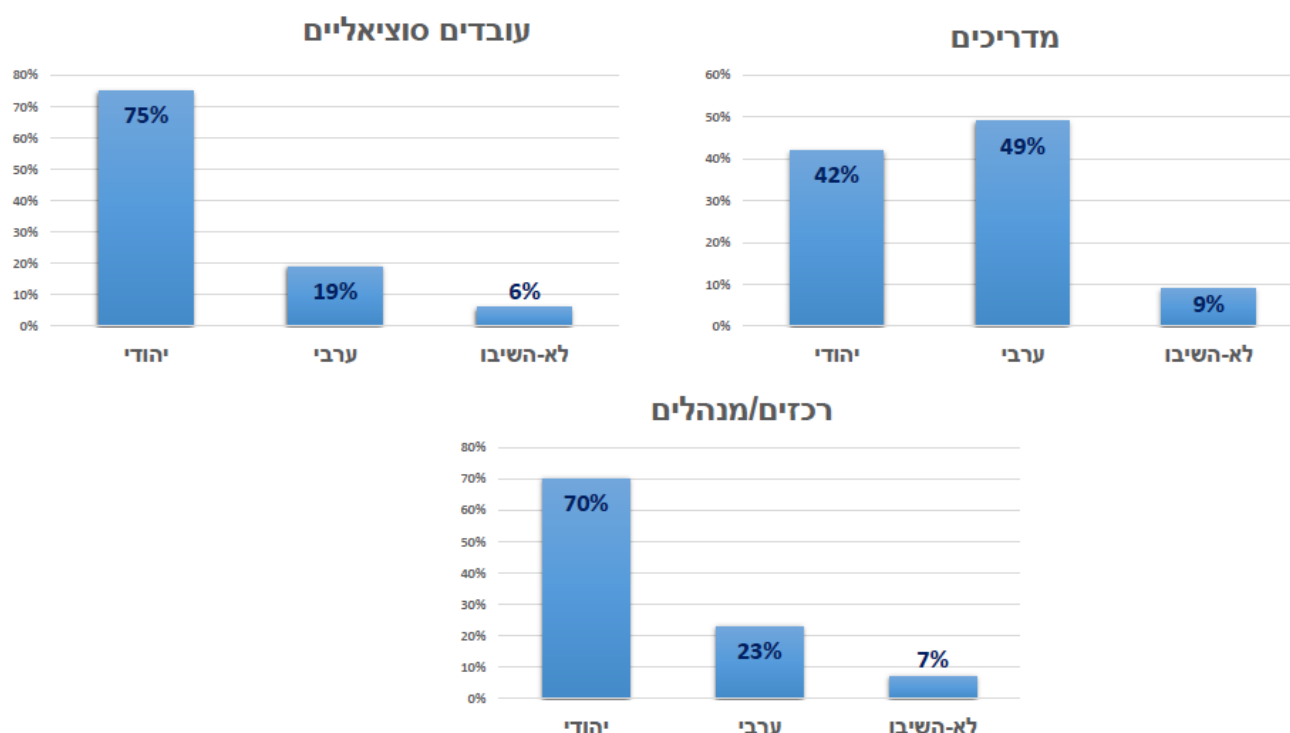
מאפיינים דמוגרפיים של משתתפים בתוכניות הלימוד של קרן שלם בשנת הלימוד 2014-2015

** נתונים אלו מתבססים על ממצאי תוכנית הערכה :
עמדות כלפי אנשים עם מש"ה לפני ואחרי השתתפות בקורסי קרן שלם בשנת
תשע"ה. בוצע על ידי מכלול – יח' הערכה ומחקר של קרן שלם, 2016. [למחקר המלא לחץ כאן](#)
** הנתונים אינם כוללים סטודנטים בקורסים באקדמיה.

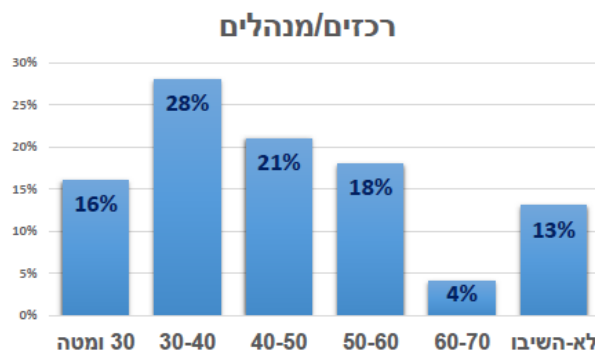
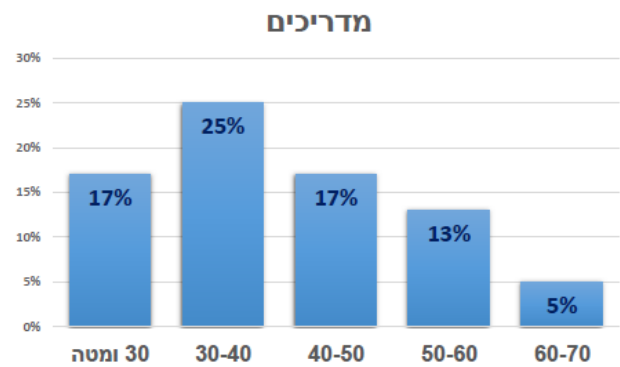
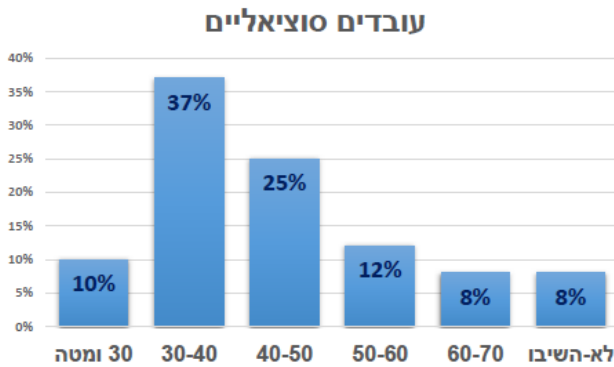
על פי מגדר

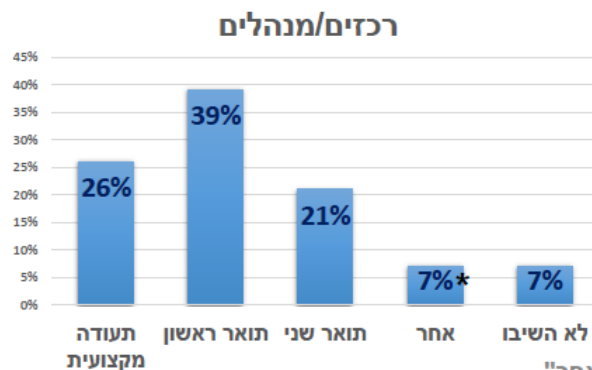
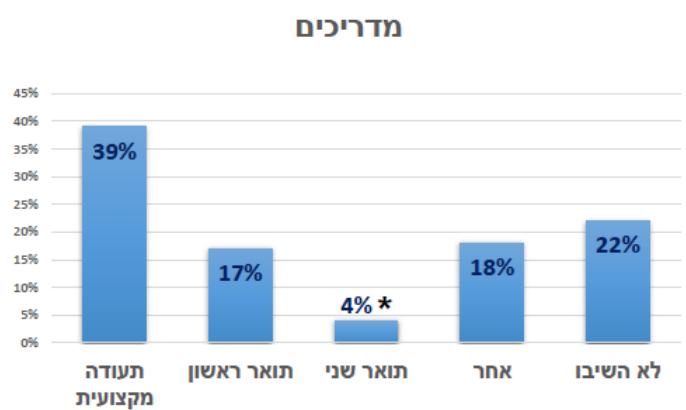
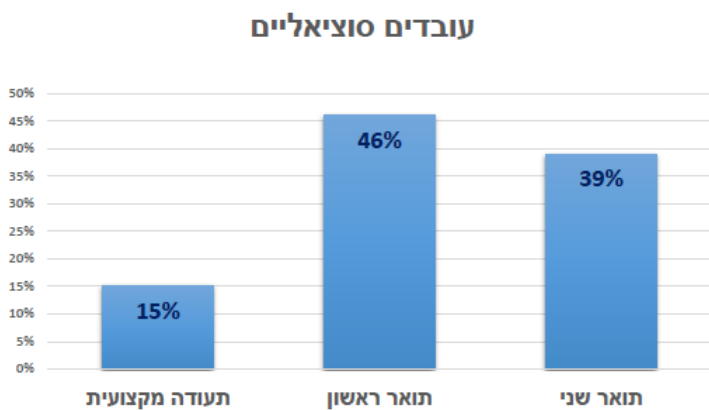
על פי מגדר

על פי גיל

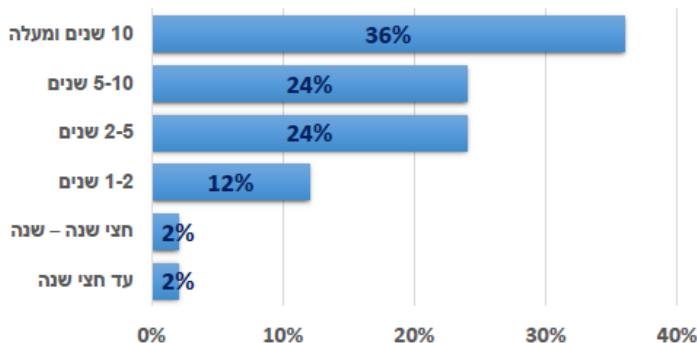
על פי השכלה

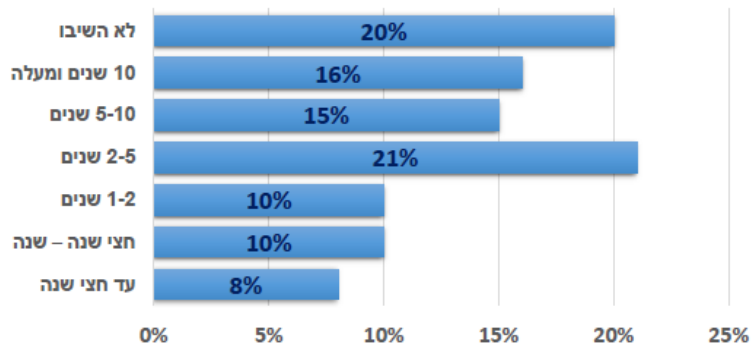
* לא קיים פירוט הנתונים תחת קטגוריית "אחר"

על פי וותק

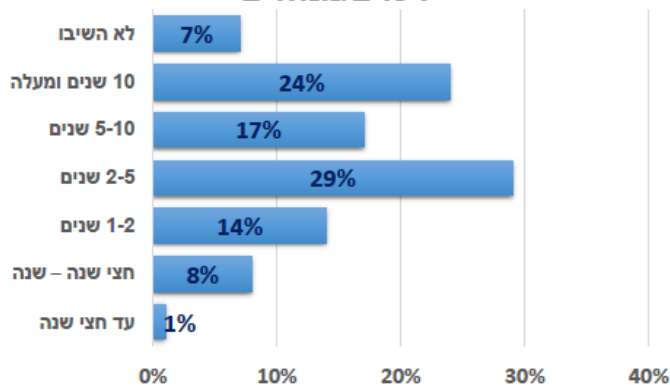
עובדים סוציאליים

מדריכים

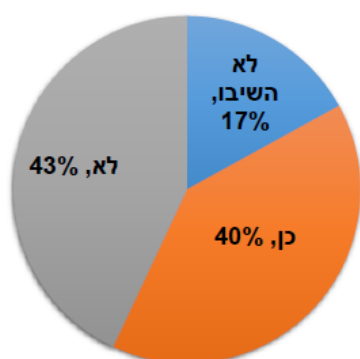

רכזים/מנהלים

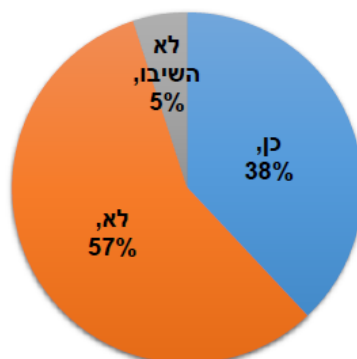

האם קיימת קרבה לאדם עם מוגבלות שכלית?

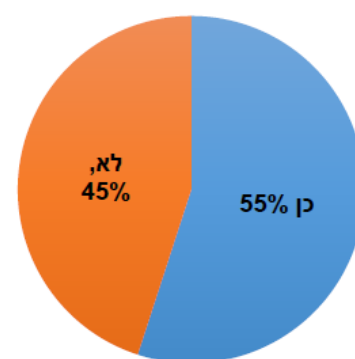
מדריכים

רכזים/מנהלים

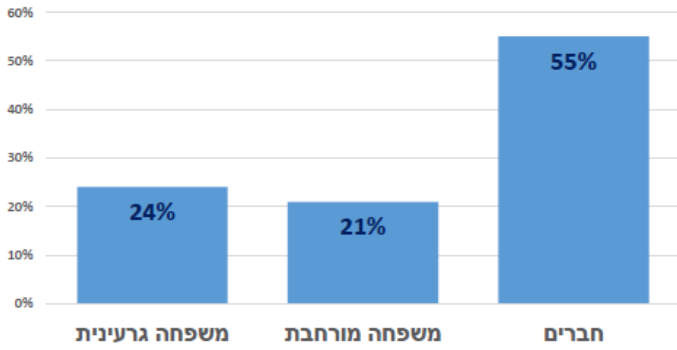

עובדים סוציאליים

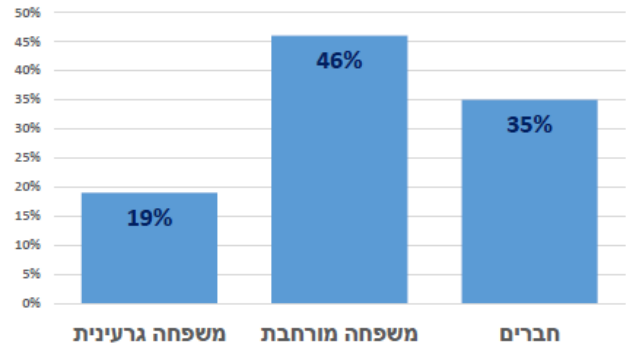

סוג הקרבה המשפחתית

עובדים סוציאליים

מדריכים

רכזים/מנהלים

